

Kymmenen vuoden oikeusprosessi, mutta kurjet muuttavat edelleen syksyllä etelään

On syyskuun viimeinen päivä. Olen kiireinen. Viikon oleskelu Saimaan kalavesillä aiheutti ruuhkaa pihatöihin. Oman kompostimullan seulominen kuitenkin keskeytyy, kun kuulen muuttavien kurkien trumpettiään. On pakko jättää lapioinnit ja siirtyä tarkkailemaan taivaalle. Aura toisensa jälkeen lentää kotipihamme yli. Vajaan tunnin aikana noin 1000 kurkea lentää suurissa auroissa kohti etelää. Osa niistä jää sopivasti ottamaan korkeutta lämpimään ilmavirtaukseen. Kurjet pitävät yhteyttä toisiinsa kutsuäänin, jotka raikaavat koko Eurajokilaakson alueelle ”Hyvästi ystävät – nähdään ensi keväänä”.

Syksy on luonnossa muutoksen aikaa ja valmistautumista talveen. Sama koskee monessa mielessä vesiensuojeluyhdistystä. Vuoden viimeisiä tapahtumia viedään päätökseen, arvioidaan vuoden toimintaa ja ryhdytään suunnittelemaan seuraavan vuoden tapahtumia. Yhdistyksellä on ollut kesän aikana monenlaista toimintaa. On siivottu jokea, niitetty rantaniittyä, torjuttu jättipalsamia, kartoitettu suursimpukoita, osallistuttu vaelluskalojen elinolojen parantamiseen ja paljon muuta, joista voit tarkemmin lukea yhdistyksen kotisivuilta: <https://www.evsy.fi/uutiset/>

Tänä syksynä päättyi pitkä raskas oikeustaistelu Apetit Oy:n, Säskylän kunnan ja JVP Eura Oy:n jätevedenpuhdistamoiden ympäristöluvista. Puhdistamoiden vanhentuneiden ympäristölupien uudistaminen käynnistettiin 2010-luvulla ja lisävauhtia ne saivat JVP:n surullisen kuuluisina jäteveden ohitusjuokutusvuosina 2012 ja 2013. Jälkikäteen selvisi, että vuosina 2006–2013 jokivesi pilattiin luvattomilla ohitusjuokutusilla useita kertoja käyttökelvottomaksi.

Kaikkien kolmen jätevedenpuhdistamon uusista ympäristöluvista käytiin pitkä oikeustaistelu eri oikeusasteissa ja se vahvistettiin korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätöksellä tammikuussa 2017. Vesiensuojelijoiden, kuten vesiensuojeluyhdistyksen edeltäjän Eurajoki-työryhmän, vaatimukset puhdistamoiden tiukemmista ympäristöluvista tuli kirjatuksi lupiin. Muun muassa typen ja fosforin puhdistustehoja nostettiin, bakteerisuodatus otettiin käyttöön ja ympäristömyrky bisfenoli A:lle asetettiin suositusraja-arvo. Samalla puhdistamoita veloitettiin modernisoimaan toimintaansa. Puhdistamoiden purkputkien sijaintiin KHO ei varsinaisesti ottanut kantaa, vaan piti voimassa puhdistamoiden ympäristölupien veloitteen selvittää yhdessä niiden jätevesien purkupaikkojen sijaintivaihtoehtot. Asia palautui Aluehallintoviraston (AVI) valmisteltavaksi, joka velvoitti puhdistamot käynnistämään purkupaikkaselvitystyön. Pitkään venynyttä selvitystyötä päästiin julkisesti arvioimaan vasta tammikuussa 2019. Tuolloin vesiensuojeluyhdistys, joka perustettiin maaliskuussa 2017, antoi AVI:lle ensimmäisen lausuntonsa puhdistamoiden purkupaikkaselvityksestä. Lausunnossaan yhdistys asetti vastustamaan puhdistamoiden tilaustyönä laatiman selvityksen lopputulosta. Puhdistamoiden yhteinen kanta oli, että purkupaikkoja ei tule muuttaa, vaan jatkossakin jätevedet tulee purkaa Eurajokeen.

AVI asettui joulukuussa 2019 myöntämässään ympäristöluvan täydennyksessä tukemaan puhdistamoiden vaatimusta säilyttää jätevesien purkupaikka Eurajoessa. Tämä käynnisti toisen oikeusprosessin. Prosessi kesti yli kaksi vuotta. Vasta joulukuun lopussa 2021 Vaasan hallinto-oikeus (VaHO) antoi asiassa päätöksen. Prosessin aikana hallinto-oikeus teki puhdistamoiden ympäristölupiin edelleen tiukennuksia kuten esimerkiksi JVP:n kokonaisfosforin poistotehon nosto ja monet Apetit Oy:n kuormitusta vähentävät veloitteet. Vesiensuojeluyhdistys oli yhdessä muiden vesiensuojelijoiden kanssa edellyttänyt näitä muutoksia.

Purkupaikkien sijainnista VaHO oli kuitenkin samaa mieltä AVI:n kanssa. Siksi vesiensuojeluyhdistys haki yhdessä SLL Satakunnan kanssa päätökseen valituslupaa KHO:lta tämän vuoden tammikuussa. Näin lupa-asia eteni uudelleen korkeimpaan oikeuteen. KHO antoi päätöksen syyskuussa. Se ei myöntänyt yhdistyksille valituslupaa, joten VaHO:n päätös puhdistamoiden ympäristölupien täydennyksistä ja purkupaikkien sijainnista jäi voimaan. Näin tuli päätökseen noin kymmenen vuotta kestänyt oikeusprosessi. VaHO:n päätöksissä oleviin tiukkoihin ja moderneihin ympäristölupien ehtoihin yhdistys on tyytyväinen. Päätöksiin sisältyi myös kohdat, joissa puhdistamoita veloitetaan tarkkailemaan ja raportoimaan toiminnastaan valvovalle viranomaiselle. Edelleen edellytetään, että purkupaikkien sijainnin tarkasteluun palataan vuonna 2026.

Vesiensuojeluyhdistyksen tärkeä rooli Eurajoen veden laadun seuraajana siis korostuu jatkossa entisestään. Sen rinnalla yhdistyksellä on niin paljon muuta toimintaa, että mieleeni tulee kurkiaurojen monihaaraus. Eurajokea ollaan muun muassa kehittämässä uudelleen merkittäväksi vaelluskalajoeksi. Tässäkin työssä vesiensuojeluyhdistys on ollut auran kärjessä. Tervetuloa mukaan toimintaan. <https://www.evsy.fi/uutiset/kirjapalkinto-voittajalle-saharinko/>

Syysterveisin!

Seppo Varjonen
puheenjohtaja

Kuva: Harri Nurminen